

**بازتاب مسائل پیش روی مراکز ارائه دهنده  
آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و پتانسیل آنها  
در زمان کووید-۱۹**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

# بازتاب مسائل پیش روی مراکز ارائه دهنده آموزش‌های

## فنی و حرفه‌ای و پتانسیل آن‌ها

### در زمان کووید-۱۹

برگرفته از مقاله دکتر **Shyamal Majumdar**

رئیس سابق مرکز بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای یونسکو - یونیوک

(UNESCO-UNEVOC)

مترجمین:

پرینسا علیمردانی

سید محسن سیدمراد

فروردین ۱۳۹۹

(April ۱۴, ۲۰۲۰)

## مرکز تربیت مربی و پژوهش‌های فنی و حرفه‌ای کشور

### چکیده:

تهدید یک بیماری همه گیر بر بهداشت جهانی به نام کووید-۱۹ سلامت صدها هزار نفر را در بسیاری از نقاط جهان تحت تاثیر خود قرار داده، یادگیری و آموزش را مختل، اقتصاد را تهدید (و همچنان ادامه می‌دهد) و با آستانه ایجاد رکود اقتصادی، بسیاری را تحت فشار قرار داده است. با این حال، این فشار عموم مردم و واحدهای حاکمیتی، مشاغل، آموزش و جوامع را به فکر برون رفت از این وضعیت انداخته است. دولت‌ها در حال استفاده از استراتژی‌ها و رویکردهایی هستند که قبلاً برای غلبه بر بحران از آنها استفاده نکرده‌اند. آنها در حال جریان سازی و ثبت مستندات نامعلوم (کشف نشده) هستند. به طور کلی، رویکردها و راه‌حلهایی که امروز می‌بینیم با آمادگی کشورها، مشاغل و جوامع برای مقابله با این مسایل در ابعاد مختلف مطابقت دارد. این مقاله و مثال‌های ذکر شده در آن، بازتابی از مسائل فعلی است تا بخشی از این قضیه را روشن کند که چگونه یک سیستم آموزشی و مراکز ارایه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باید به صورت فوری، میان مدت و بلند مدت به چالش‌های ناشی از یک اختلال جهانی همانند کووید-۱۹ پاسخ دهند. همچنین در انتها، بحث با مجموعه‌ای از توصیه‌ها با هدف پیشبرد به پایان می‌رسد.

### ۱: مقدمه

در ابتدای سال ۲۰۲۰، یک بیماری به نام کووید-۱۹ سلامت صدها هزار انسان را تحت تاثیر قرار داد و جامعه جهانی را به دلیل آنچه سازمان بهداشت جهانی<sup>۱</sup> آن را **همه‌گیری** نامید با بحران بی‌سابقه‌ای روبرو نمود. شاید بتوان این اتفاق را با توجه به میزان بالای مرگ و میر ثبت شده **بزرگ‌ترین بحران قرن بیست و یکم** به حساب آورد. طبق گزارش یونسکو<sup>۲</sup> تحت تاثیر این بیماری مدارس و مراکز آموزشی حدود ۱۸۸ کشور (در زمان تهیه این مقاله) سیستم آموزشی خود را برای دانش آموزان و دانشجویان تعطیل کرده‌اند. در تلاش برای کاهش تاثیر طولانی‌مدت بیماری همه‌گیر کووید-۱۹، دولت‌ها، استراتژی‌ها و رویکردهای متفاوتی را برای آمادگی و مقابله با این مسئله با نگاه به جنبه‌های مختلف آن تهیه و بکار گرفته‌اند. در این میان سیستم‌های آموزشی در سراسر جهان در مقابل اوضاع واکنش نشان دادند، در این یادداشت با توجه به این شرایط به نقش مهمی که مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند در زمان بحران ایفا نمایند پرداخته می‌شود.

### ۲: نحوه پاسخگویی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای به بحران

در یک نگاه، پاسخ فعلی و بالقوه سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای را می‌توان با توجه به اهمیت زمان، تدوین و ارائه کرد؛ یعنی ارائه پاسخ فوری، پاسخ میان‌مدت و پاسخ بلندمدت؛ که می‌بایست متناسب با ساختارهای توسعه‌ای، خصوصیات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، میزان پاسخگویی مراکز، آمادگی سایر سازمان‌ها و نهادها و در دسترس بودن منابع در شرایط اضطراری ارائه گردد.

<sup>۱</sup> World Health Organization (WHO).

<sup>۲</sup> United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (نهاد علمی، فرهنگی و آموزشی سازمان ملل).

### ۱-۲-۱ استفاده از آموزش‌های آنلاین برای ادامه روند یادگیری دانش آموزان و دانشجویان

در سرتاسر جهان، آموزش یکی از بخش‌هایی است که بیشتر تحت تأثیر این بیماری همه‌گیر قرار گرفته است. این بیماری می‌تواند فرصت‌های یادگیری را کم و دسترسی افراد به آموزش را تحت تأثیر قرار دهد. با توقف ناگهانی روند طبیعی آموزش در مدارس فنی و حرفه‌ای و مؤسسات آموزشی، دانش آموزان و کارآموزان به‌طور منظم قادر به ادامه یادگیری و فرایند آموزش برنامه‌ریزی شده نیستند. مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و مدارس به‌عنوان پاسخ فوری، اقدام به تهیه مطالب و منابع آموزشی آنلاین، کلاس‌های مجازی و ارائه آموزش‌ها از طریق اینترنت، استفاده از یادگیری مبتنی بر تمرین بر اساس فن‌آوری‌ها مانند استفاده از شبیه‌سازهای مجازی به‌عنوان ابزاری برای تکمیل آموزش‌ها و جایگزین کردن روش‌های نوین ارائه مطالب برای به حداقل رساندن تأثیرات منفی بحران بر روی کارآموزان نمودند.

به عنوان مثال، اداره آموزش و توسعه مهارت‌های فنی فیلیپین (TESDA)<sup>۳</sup>، چندین دوره رایگان فنی و حرفه‌ای را از طریق سامانه خود و به‌صورت آنلاین برای دانش آموزان و کارآموزان این کشور ارائه نموده است.

کشورهای اروپایی به‌منظور توسعه آموزش‌های فنی و با در نظر گرفتن برنامه تولید محتوا و به اشتراک گذاشتن آن‌ها پیشنهاد به راه‌اندازی یک پورتال واحد نموده‌اند. در کرواسی، آژانس آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش بزرگسالان<sup>۴</sup> پورتالی را افتتاح کرده است و از کلیه ذینفعان ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای خواسته است تا مواد و محتوای آموزشی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را در آنجا ایجاد و به اشتراک بگذارند.

دو نهاد بین‌المللی یونسکو و کمیسیون اروپا با توجه به اوضاع، به‌سرعت در حال پاسخگویی به مشکلات هستند و می‌خواهند بانک‌های اطلاعاتی مفید و منابع مختلف آموزشی مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را در وبسایت‌هایشان به اشتراک بگذارند.

یونسکو - یونیوک<sup>۵</sup> به‌عنوان هماهنگ کننده شبکه تخصصی مراکز و مؤسسات بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای، اخیراً در وبسایتش یک موضوع بحث و گفتگو آنلاین را باز کرده است و از ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و ذینفعان، خواسته شده تا تجربیات مربوط به نحوه مقابله با کووید-۱۹ را با موضوعات به اشتراک‌گذاری دانش، کمک به یکدیگر و در آخر کمک به همه جامعه ارائه‌کنندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، در آن پیشنهاد دهند. بانک جهانی نیز از طریق وبسایت و وبلاگ‌های خود قصد دارد تا اطلاعاتی راجع به جنبه‌های مختلف یادگیری آنلاین ارائه دهد.

این اقدامات سریع از طرف دولت‌ها، سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی به‌منظور تقویت یادگیری در فراگیران، باعث برقراری ارتباط بیشتر، ایجاد محتوا و منابع آموزشی رایگان با محوریت دیجیتالی نمودن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و استفاده و به اشتراک‌گذاری گسترده آن‌ها خواهد شد.

<sup>۳</sup> Technical Education and Skills Development Authority (TESDA.)

<sup>۴</sup> Agency for Technical and Vocational Training and Adult Education in Croatia.

<sup>۵</sup> یونیوک مرکز تخصصی بین‌المللی آموزش فنی و حرفه‌ای یونسکو است = UNESCO-UNEVOC

## ۲-۱-۲ تهیه و تأمین تجهیزات پزشکی و دستگاه‌های مورد نیاز

در سراسر جهان کمبود کلی تجهیزات و مواد بهداشتی و ایمنی برای محافظت شخصی وجود دارد. برای حل این مسئله، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای به‌طور جدی مشغول تولید تجهیزات محافظتی و سایر لوازم مانند ضدعفونی‌کننده‌ها و ماسک‌ها شده‌اند که در واقع مفهوم "مرکز آموزشی مولد" به عینه در جامعه نمود پیدا می‌کند. در بعضی از جوامع، تعمیر و نگهداری برخی از تجهیزات مورد استفاده در مراکز درمانی نیز با همکاری مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و صنعت انجام می‌شود. در این حالت آموزش‌های عملی تسهیل و مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند به عنوان یک شریک مهم، پل اتصال آموزش و تجارت به منظور پشتیبانی، طراحی، توسعه و توزیع محصول و خدمات باشند. پیشنهاد حائز اهمیت که مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند ارائه نمایند این است که این مراکز نه تنها دانش، مهارت و شایستگی‌های کارآموزان را برای اشتغال و کار آینده توسعه می‌دهند بلکه می‌توانند شریک موثر و مفیدی برای حمایت از تولید باشند.

در اسپانیا، جدا از خطرات بهداشتی عمومی، بحران کووید-۱۹ باعث نگرانی از کمبود تجهیزات مهم پزشکی مانند صفحه‌های محافظ صورت (شیلد) برای پزشکان و پرستاران شده است. هم‌اکنون ۴۸ مرکز در حال تولید دو نوع مختلف از صفحه‌های محافظ صورت هستند که از دانش و فناوری خود در تولیدشان استفاده می‌کنند. با این ابتکار عمل‌ها، کمبودهای لازم برای تهیه تجهیزات پزشکی کاهش می‌یابد و می‌توان با تمرکز بیشتری به مدیریت بحران پرداخت.

در ایالات متحده، با توجه به سرعت شیوع و گسترش بیماری و فقدان تجهیزات لازم بیمارستانی، تیمی از موسسه تکنولوژی ماساچوست (MIT)<sup>۶</sup> مشغول توسعه یک سیستم ونتیلاتور کم‌هزینه با هدف تولید و استفاده رایگان در بخش درمانی می‌باشد. این کار با استفاده از یک تیم دانشجویی فنی و با نظرات ارائه شده از سوی صنعت در حال انجام است.

در برزیل، SENAI<sup>۷</sup>، با همکاری صنعت و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در یک اقدام داوطلبانه و رایگان طرحی به نام "ابتکار عمل تعمیر و نگهداری دستگاه تنفس مصنوعی" را در ۱۶ ایالت خود راه‌اندازی نمود تا با این کار منابع فنی مورد نیاز برای تعمیر دستگاه‌های ونتیلاتور را جمع‌آوری و اقدام به رفع کمبود تجهیزات از طریق تعمیر و یا تولید دستگاه ونتیلاتور جدید نماید. در بسیاری از کشورهای جهان مشابه موارد فوق به‌عنوان یک پاسخ فوری از طرف مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حال اجرا می‌باشد.

## ۲-۱-۳ کمپین اطلاع‌رسانی و آگاهی عمومی در خصوص کووید-۱۹

در زمان ظهور این بیماری در دنیا، اطلاعات در خصوص آن بسیار کم و ناچیز بود؛ اما اکنون با توجه به گذشت زمان، سطح اطلاعات و نحوه مبارزه و ایمن‌سازی در دنیا بالا رفته است. برخی از ایده‌های کاربردی در این زمینه برای مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای شامل موارد ذیل می‌باشند: طراحی پوستر و اینفوگرافیک‌های مختلف به‌منظور اطلاع‌رسانی و نصب در ساختمان‌ها و مکان‌های عمومی، به اشتراک‌گذاری اقدامات و پروتکل‌های مناسب در صفحات وب و رسانه‌های اجتماعی، تماس با فراگیران، والدین و شرکت‌ها به‌منظور آگاهی‌رسانی از وضعیت موجود و به اشتراک‌گذاری مطالب ایجادشده توسط سازمان‌های بهداشتی مربوطه.

<sup>۶</sup> Massachusetts Institute of Technology.

<sup>۷</sup> Service National de Aprendizagem Industrial (SENAI) خدمات ملی آموزش‌های صنعتی.

همه کشورها اقدامات آگاهی بخشی را انجام داده‌اند، برخی از توصیه‌ها را منتشر کرده‌اند، در مورد آن در رسانه صحبت می‌کنند و به‌طور مداوم مردم را از توسعه بحران آگاه می‌کنند. سازمان‌های بین‌المللی نیز اقدام به اطلاع‌رسانی نموده‌اند. بعضی از مؤسسات همچون سازمان ملل، کمیسیون اروپا، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)<sup>۸</sup> و بانک جهانی در زمینه افزایش آگاهی فعالیت کرده‌اند.

## ۲-۲ پاسخ میان‌مدت

در پاسخ میان‌مدت، تمرکز اصلی بر مجموعه اقداماتی است که در مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای انجام می‌شود تا به‌طور مؤثر برای هر موقعیت مشابهی در آینده از آن استفاده شود. بحران فعلی نه تنها در آموزش مدارس و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و سایر اشکال یادگیری بلکه در اشتغال نیز وقفه ایجاد کرده است. در استرالیا، مدیران آموزش فنی و تکمیلی<sup>۹</sup> (TAFE)، اقدامات پیشرفته‌ای برای کمک به فراگیران از جمله کسانی که در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای هستند، انجام داده‌اند. این موسسه از دولت فدرال خواسته است تا پشتیبانی لازم در هزینه‌های فراگیران را طبق برنامه حمایتی خود انجام و پس از مطالعه مشاغل، شرایط ارزیابی فنی و حرفه‌ای جدید را اعلام نماید. برخی برنامه‌های مبتکرانه کاربردی در پاسخ میان‌مدت عبارتند از:

### ۲-۲-۱ موضع‌گیری جدید برای حمایت از آموزش مجدد نیروی کار

بسته به اینکه چگونه این بیماری همه‌گیر می‌تواند تأثیر طولانی‌مدت در کسب‌وکارها داشته باشد، مؤسسات ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نقش مهمی، در پرداختن به مسئله بیکاری و کمک به مهارت نیروی کار و همچنین بازگشت کارگران مهاجر برای به دست آوردن فرصت اشتغال خواهند داشت. در پیش‌بینی‌های میان‌مدت، می‌بایست بر مطالعه مشاغل، راهنمایی و مشاوره توسط مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای اهتمام ویژه صورت پذیرد.

### ۲-۲-۲ حمایت از راهکارهای محله محور و تقویت صنایع محلی

شیوع کووید-۱۹ نشان داد که دسترسی به تجهیزات پزشکی و سایر خدمات در محیطی که پویایی در آن کنترل شده، روند سرویس‌دهی محدود و اتکاء زیادی به خدمات‌دهندگان اصلی دارد، همیشه آسان نیست. ایجاد مراکز محلی ممکن است تنها راه‌حل به منظور کاهش هزینه‌ها و کاهش اتکاء به ارائه‌دهندگان غیر بومی خدمات، باشد. اینها راه‌حلهایی هستند که به استراتژی میان‌مدت نیاز دارند:

### \*راه‌اندازی کیوسک‌های پزشکی از راه دور

این نوع کیوسک‌ها در زمان بحران در جامعه می‌تواند منجر به افزایش تعداد مراکز ارائه خدمات درمانی گردد. در این طرح با آموزش‌های ارائه شده توسط مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای به جوانان محلی، بخشی از نیازهای شغلی محلی مانند تهیه برنامه‌های کاربردی برای مدیریت کیوسک‌ها، تشکیل و نگهداری بانک اطلاعاتی سلامت جامعه و تعمیر و نگهداری تجهیزات برطرف خواهد شد.

<sup>۸</sup> Organization for Economic Cooperation and Development.

<sup>۹</sup> Technical and Further Education.

### **\*توسعه تجهیزاتاتی که از انرژی‌های تجدید پذیر استفاده می‌کنند.**

در زمان بحران، تأمین دارو، تجهیزات و مواد پزشکی و حتی غذا با اختلال مواجه می‌شود. افزایش تقاضا برای دریافت دارو، ذخیره‌سازی و توزیع دارو و مواد غذایی از جمله چالش‌های موجود در محل‌هایی هستند که با مشکل برق و تأمین آن درگیر می‌باشند. در این میان ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و با آموزش جوانان جامعه برای نصب، بهره‌برداری و نگهداری دستگاه‌های منفصل از شبکه برق و مبتنی بر انرژی خورشیدی اقدام نمایند.

### **۲-۲-۳ راه‌حل‌های انعطاف‌پذیر در آماده‌سازی برای یادگیری**

وقفه در یادگیری بر علاقه فراگیران متناسب با رشته تحصیلی تاثیر دارد. بنابراین ایجاد راه حل مناسب برای جلوگیری از وقفه در یادگیری و اطمینان از مداومت تعامل بین فراگیر و منابع یادگیری قابل توجه و یادگیری مبتنی بر کار بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

#### **- یادگیری مبتنی بر کار منعطف**

با به وجود آمدن اختلال در فرایند یادگیری، فراگیران علاقه خود به ادامه آموزش را از دست می‌دهند، لذا مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای باید راه‌حلی برای جلوگیری از ایجاد وقفه در روند آموزش یافته و از تداوم تعامل (بین فراگیر و محیط کار) اطمینان حاصل نماید تا بتواند با همکاری شرکت‌های محلی و به کمک شیوه آموزش مبتنی بر کار انعطاف‌پذیر و تولید محصول در محلی که زیرساخت‌های آن وجود دارد، مانند چین و فرانسه به ارائه آموزش بپردازد.

#### **- ایجاد بسترهای آنلاین و محتوای آموزشی شبیه‌ساز مجازی**

در شرایطی که آموزش مهارت آموزان متوقف می‌شود مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به شدت آسیب‌پذیر می‌گردد، فراگیران این مراکز باید مهارت خود را از طریق کار با ماشین‌آلات و تجهیزات واقعی کسب نمایند که این امر در خانه میسر نیست. پس به منظور رفع این چالش و به اشتراک‌گذاری منابع مورد نیاز بین کشورها، مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای باید با کمک شبیه‌سازها به تهیه محتواهای درسی و آموزشی بپردازند. این مقوله در زمان محدودیت آموزش‌های مهارتی، یکی از مؤثرترین و کاربردی‌ترین راه‌حل‌هاست.

### **۲-۲-۴ در برنامه‌ریزی، خطر ابتلا به بیماری همه‌گیر را در نظر بگیرید.**

شیوع کووید-۱۹ این امر را آشکار ساخت که سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای برای پاسخگویی به وضعیت همه‌گیر آماده نبودند و بسته به میزان شیوع، با واکنش‌های متفاوتی از جانب فراگیران خود مواجه شدند و حتی مدرسین نیز آمادگی لازم را برای ارائه آموزش در شرایط پیش‌آمده را نداشتند. سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باید برای خود سناریوهایی تعریف نمایند تا برای تمامی شرایط برنامه داشته باشد. هیات نظارت بر آمادگی جهانی، توضیح خوبی در مورد چگونگی آماده‌سازی مؤسسات برای موارد اضطراری بهداشتی در آینده دارد.

### **۳: پاسخ بلندمدت**

بیماری کووید-۱۹ یک نگرانی اساسی در مورد نحوه زندگی، کار، مصرف و امکان توسعه امور معیشتی و حتی کسب و کار در برنامه بلندمدت برای مردم ایجاد کرده است. نحوه پرداختن به این چالش‌ها و پیامدهای آن‌ها در جامعه، بازتاب دیدگاه جامعه نسبت به جهانی است که فرد می‌خواهد در آن زندگی کند.



## - عدالت اجتماعی، محیط‌زیست و توسعه محلی به‌عنوان اصول اساسی یادگیری در مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

جهانی‌سازی فرایندی است که باعث وابستگی و عدم تعادل در تولید و عرضه مواد غذایی، دارو و سایر مواد ضروری شده است. برای رفع این مهم نیاز به تقویت آموزش توسط مراکز ارائه‌دهنده آموزش فنی و حرفه‌ای با تکیه بر رویکردها و محتوایی است که نه تنها به آینده فناوری توجه می‌کند بلکه به پذیرش اصول زندگی در یک محیط، احترام به تنوع زیستی، عدالت اجتماعی و انسجام و توسعه فراگیر می‌باشد. ورود به مسیر توسعه پایدار مستلزم تحول عمیق در روش‌هایی است که چگونه فکر می‌کنیم، کار می‌کنیم، زندگی می‌کنیم و عمل می‌کنیم. جوامع برای رسیدن به موفقیت در بلندمدت به دانش، مهارت و نگرش کافی نیاز دارند. ارائه آموزش و مهارت‌آموزی برای ایجاد تحول و تغییر به‌منظور ارتقاء نوع پیشرفتی که افراد می‌خواهند در اطراف خود ببینند، مهم‌ترین عامل است.

## - اهداف توسعه پایدار<sup>۱۰</sup> (SDG) به‌عنوان اصول اساسی توسعه آینده مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

در سال ۲۰۱۵ تمام اعضای کشورهای عضو سازمان ملل متحد ۱۷ هدف توسعه پایدار را به تصویب رساندند و در مورد برنامه اقدام بلندمدت خود که در نظر است تا سال ۲۰۳۰ محقق شود توافق کردند. اهداف توسعه پایدار، برنامه‌ای برای دستیابی به آینده‌ای بهتر و پایدار برای همه است. کشورهای عضو به چالش‌های جهانی که با آن‌ها روبرو هستیم، از جمله مشکلات مربوط به فقر، نابرابری، تغییر اوضاع، تخریب محیط‌زیست، صلح و عدالت پرداختند. از آنجا که کشورها تلاش‌های خود را در جهت دستیابی به ۱۷ هدف توسعه پایدار تسریع می‌کنند، نیاز فوری به توسعه دانش، مهارت‌ها و شایستگی‌ها برای برآورده ساختن خواسته‌های حرفه‌ای و اجتماعی وجود دارد، این در حالی است که از اشتغال و فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر در کنار عوامل فوق برای رسیدن به یک اقتصاد و جامعه پایدارتر استفاده می‌شود. بدین منظور یونسکو – یونیوک چارچوبی برای سبز سازی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارائه می‌دهد پنج بعد از تحولات سبز در مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند از: سبز سازی مراکز (پردیس‌ها)، سبز سازی برنامه درسی و آموزش‌ها، سبز سازی جامعه و محل کار، سبز سازی پژوهش و سبز سازی فرهنگ.

## - شهروند جهانی و آموزش صلح به‌عنوان ارکان اصلی رشد فردی

این بحران به ما یادآوری می‌کند که صرف‌نظر از رنگ پوست، کشور، فرهنگ یا ابعاد اقتصادی، هر کسی ممکن است تحت تأثیر یک بیماری همه‌گیر جهانی پیش‌بینی نشده مانند کووید-۱۹ قرار گیرد. همه ما در جهانی واحد زندگی می‌کنیم و ممکن است خطرات و اتفاقات یکسانی را تجربه کنیم، نقض حقوق بشر، نابرابری و فقر هنوز هم برای صلح تهدید محسوب می‌شوند. پاسخ یونسکو به چنین چالش‌هایی، آموزش شهروندی جهانی<sup>۱۱</sup> (GCED) است. این آموزش‌ها به توانمندسازی کارآموزان در هر سنی می‌پردازد تا بتوانند تأثیرات جهانی موضوعات روز را درک کنند و تبدیل به مروجین فعال صلح‌آمیزتر، مداراتر، فراگیرتر، ایمن‌تر و پایدار شوند. این طرح بر اساس اصل صلح و آموزش حقوق بشر تهیه شده است و هدفش این است که در کارآموزان ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهایی که از شهروند مسئول جهانی بروز می‌کند را القاء نماید.

<sup>۱۰</sup> Sustainable Development Goals.

<sup>۱۱</sup> Global Citizenship Education.

#### ۴: ترغیب مؤسسات برای نوآوری و پیوند با نقش آفرینان جامعه

به منظور استفاده بهینه از فرصت‌ها لازم است دولت از مؤسسات و نهادهایی که می‌توانند در زمان بحران ایده‌های نوآورانه ارائه نمایند و نقش اساسی در رفع چالش‌ها داشته باشند حمایت سلسه‌مراتبی (از بالا به پایین) داشته باشد، در اینجا هدف این است که نقش نهادهای ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را از طریق موارد زیر تقویت کنیم:

۱. تدوین سیاست‌های منظم و اجرای آن
۲. متنوع‌سازی حوزه‌های یادگیری که مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند از آن‌ها پشتیبانی کند تا بتوانند در زمان ایجاد بحران به سرعت پاسخگو باشند.
۳. نقش تقویت‌کننده در اکوسیستم آموزش مهارت‌های عمومی و کسب‌وکار و نقش مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حمایت از نوآوری به نفع جامعه محلی.

#### ۵: نتیجه‌گیری و توصیه‌ها

- نقش دولت‌ها در آماده‌سازی سیستم‌های آموزشی-مهارتی به منظور فراهم نمودن فرصت انعطاف پذیری برنامه نهادهای ارائه‌کننده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و شناساندن نقش ذاتی آن‌ها به جامعه و اقتصاد به جهت ارائه راه‌حل‌های توسعه‌ای و مشارکتی در زمان بحران.
- همه کشورها و سازمان‌های بین‌المللی باید از این وضعیت درس بگیرند و برنامه‌های احتمالی خود را در سطح محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تهیه کنند تا در زمان مواجهه با چالش‌های همه‌گیر بعدی با مشارکت، شبکه‌سازی و شعار "از یکدیگر یاد بگیریم"، اقدام مناسب را انجام دهند.
- سیستم‌های آموزشی و مهارتی باید خود را برای پیامدهای بلندمدت آماده کنند و از این فرصت‌ها برای تغییر مجدد آموزش به منظور توسعه پایدار استفاده کنند.

در این مقاله نکاتی برای تأمل و تفکر در هنگام برنامه‌ریزی مؤسسات ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به شرح ذیل ارائه شده است:

- رویکرد و نگاه ویژه به وضعیت‌های بحرانی و توجه به مدیریت ریسک در برنامه‌های مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- در وضعیت‌های بحرانی یا اپیدمی (مثل بحران کووید-۱۹) تمامی مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نیاز به برنامه توسعه، رسیدگی و توانمندسازی مربیان و مدرسین خود دارند.
- انعطاف‌پذیری برنامه‌های آموزشی در آینده، به‌عنوان کار اصلی مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای توسعه پایدار قرار گیرد.

- نقش و تأثیر آگاهی و اطلاع‌رسانی مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در زمینه اقدامات بهداشتی و سلامتی در بین همه ذینفعان
- آموزش ابزارهای خاص به فراگیران برای زمانی که لازم است هر فرد به خود یادگیری روی آورد.
- مؤسسات ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به دلیل موقعیت استراتژیک خود باید به هنگام برنامه‌ریزی و با توجه به زمان و حتی نوع بحران، اقدامات کوتاه‌مدت (فوری)، میان‌مدت و بلندمدت را برای خود در نظر بگیرند.
- در اقدام کوتاه‌مدت، سیستم‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باید با آگاهی از این واقعیت که دانش فنی بسیار خوبی دارند و در برخی موارد از امکانات خوبی برخوردار هستند به کمک افراد زیان دیده بشتابند، زیرا این یک ضرورت اخلاقی است و می‌بایست با تجزیه و تحلیل آنچه می‌توانند انجام دهند سریعاً اقدام لازم را به عمل آورند.
- بسته به موقعیت، مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند نمونه‌ای برجسته از پیاده‌سازی رویکردهای سبز سازی باشند.

تصمیمی که نهادهای ارائه‌دهنده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، مردم و دولت اتخاذ می‌کنند، جهان را برای آینده شکل خواهد داد. این امر نه تنها سیستم مراقبت‌های بهداشتی، بلکه آینده ما برای اقتصاد پایدار، انسجام اجتماعی و یکپارچگی محیطی، و راه تفکر، عمل و اجتماعی شدن را تغییر خواهد داد.

# ITC

مرکز تربیت مربی  
و پژوهش های فنی و حرفه ای



آدرس : کرج . بلوار امام رضا(ع). بلوار تربیت مربی . مرکز تربیت مربی و پژوهش های فنی و حرفه ای

صندوق پستی : ۳۱۵۳۵-۲۵۵۱

کد پستی: ۳۱۴۹۹۷۳۱۱۵

تلفن: ۰۲۶-۳۲۵۱۱۹۲۲-۳

تلفکس: ۰۲۶-۳۲۵۰۵۵۳۶

[Email.info@tvto-itc.ir](mailto:Email.info@tvto-itc.ir)

Website: [www.tvto-itc.ir](http://www.tvto-itc.ir)